

Փոստը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի. — Տարեկան բաժանորդագրելու է երկու ևս կէս արծաթ Մեծիկի վճարելու, քե՛զ անհատական ևս իւր արտադրականաց ևս քե՛զ գաւառաց համար : — Վեց ևս երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կը կոչուի : — Հետք 40 վարդայ է, ևս կը գտնուի մասնատարակու Պաշտ-Գարու քրակա՛ն ևս, ևս գրականաւ. Նշան աղայի խանութը : — Մասնատարակու ստոր 3 դր. է մէկ ամսոց համար : Առէկի ամսն կ'ըլլայ առէկի անգամներու համար :

ՀԱՍՏԻ
Առ Տեղեկ-Տեղ 2. Ս. ԱԼԱԺԱԺԻԱՆ
4. ՊՕԼԻՍ
Պաշտ-Գարու Նախկին խան վերի յարկ քիւ 16

درعليهه بالقي بازارنده نافعه خاندنه اوست قاتده
نومرولى اوطنده « پونج » غزتمسى صاحب امتيازى
— حبارسوم آلاجاچيان —
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du Journal Armenien
POUNTCH
46 Nafié-Han Balouk-Pazar 46
CONSTANTINOPLE

ԹՂԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ ՓՈԼԻՍԻ

21.3.1903. 12 մարտ 1903. — Երկրամիջի Աստղագիտութիւնը : — Լրագրաց մէջ այս օրերու կարգաւ լով թէ Մայր Ամբոնոյ տարածանէն ի լայն ընծայուելիք գրաւար Աստղագիտութիւնի տարածանէն պըրակէն 15 օրինակ զրկուել է Պատրիարքարան, — սկսայ խորհիւ : Որովհետեւ այն հրատարակութիւն միայն կեդրոններուն հայոց չարիտի ծառայէ, ուր իսկ գրաւարն հասկըցողներ շատ չեն արգարեւ, այլ նաեւ գաւառներու հայոց, որոց շատերն գրաւարէն ոչինչ չեն հասկընար, և շատ տեղեր նոյն իսկ մայրենի լեզուն մոռցուած՝ նոցա հովիւներն ալ յաճախ ստիպուած են լանալ իրենց քարոզներն ու եկեղեցւոյ արարողութեանց ինչ ինչ մասերն ուրիշ լեզուով հասկընել ժողովրդեան, ինչպէս՝ Ալպիտան, Տաշ-Օրդ, Տէրիւմէն-տէրէ, ևն. զորոս մօտէն գիտելու դժբաղդութիւնն ունեցած են ևս որովհետեւ տեղացիներու անհիւններէ տաւրներէ ի վեր անհամարութեամբ սպասուած սոյն պաշտելի գործ պիտի ըլլայ ամենուս նուիրական ու սուրբ մատենան, անով ամենքը պիտի ճանչնան տեղեկաց Ս. Բարեկը, և այն հոգեւորական մասնակցութեամբ որ պիտի մասնակցէ զարգացման մեր մատաղատի փոքրիկներն, ուրեմն կարելի չէ՞ որ նոր տպուելիք Աստղագիտութեան երկրորդ ըլլայ, մին գրաւար ու միւսը աշխարհաբար ևս արդեօք գինը բաւական չափաւոր պիտի ըլլայ, որպէսզի յետին ուղեւորին իսկ գիւրամատչելի ըլլայ, ինչպէս են բոլորական Հայոցն, որոնք յոյժ չափաւոր գիներով չարուեակ Ս. Մատենաներ մտցնելու հետամուտ են Հայ համայնքին մէջ, և վերջերս ձրի ալ կը բաշխուին մեծադիր Աստղագիտութեան Գաւառի կը գանգատիմք մեր ժողովուրդին համար թէ՛ եկեղեցիէն կ'ուժանայ հետզհետէ, թէ՛ իրենց տուններուն մէջ Ս. Գիրք չգտնուիր, Ս. Գիրք չեն կարդար ևս, Արդեօք միւրակի չէ՞ն մեր այս գանգատներն ու բողբոջներն. պէտք չէ՞ լանալ պատճառներն վտարելու համար ժողովուրդին տուններուն մէջ ինչպէս գտնուի Ս. Գիրք, քանի որ տպուածներն այնքան սուղ են, որ մեր աղքատիկ ժողովուրդը չըկրնար երազել անգամ : Եւրոպական կը տեսնենք շատերուն իրենց մայրենի եկեղեցւոյ ծոցէն հեռանալով օտարներու յարկին, և այս արժանաւոր հովիւներու և հոգեւոր մատենաներու չգոյութեան

պատճառաւ : Բացառութիւններն ամէն ուրեք ի յարգել են անշուշտ : Վերջապէս՝ իմ փափաքս է որ ըստ ամենայնի փոյթ ու խնամ տարուի ժողովուրդին միտքն ու հոգին զարգացնելու, և մանաւանդ կրօնական մակարդակն բարձրացնելու յատկացեալ հոգեւորական մատենաները՝ Հայ համայնքին դիւրահասան կընային ու դիւրամատչելի ըլլան : Հրատ.

ԿԻՒԻՒՆ. 8 Մարտ 1903. — Զարմանք կարգացինք Բիւզանդիոն օրաթերքին 1954 թուոյն մէջ, Ս. Յետու քաջանայի խնդրոյն անտարբէր հետեւանք ունենալով գուշակող հեռատեսին մարդաբեւութիւնը, զոր Բիւզանդիոն Ստոյգ Աղբիւր կ'անուանէ՝ փոխանակ Պոտոր յորձրէկու : Ստոյգ է թէ Ս. Յետու Երուսաղէմ առաջ 44 օր Սելվադ մնացած է, առանց սակայն իւր միտքին խնդրել վախճան մը գտնելու, քանզի հակառակորդները ճեղք մէկտեղ չէին կանչուած հոն : Ս. Յետու իւր մասին հարկ եղած բացատրութիւնները տուած է լիովին, և վերադարձած ի Կիւրին, այնու խոստովամբ՝ որ երբ հակառակորդներուն Սելվադ ժամանելու ծանուցելու իրեն, ինքն ալ երթայ նոսրէն Սակայն հակառակ իւր խոստովանման 500 տուն ժողովուրդը չէ ուղած թողուլ որ երթայ, քանի եկեղեցւոյն միակ պաշտօնական է, և այս առիթով ժողովուրդին իւր աղերսն ու լաւանաւոր պատճառները տեղեկագրած է ի Պատրիարքարան և յետիւտագրուած : Եւ երկրորդ՝ հակառակ պարագային, երբ Ս. Հայրը երթալու արժանաբեւութիւն ցցուցած է երեքս, զարմանալի դուրս գալիս Երուսաղէմ երեք անգամին ալ ծանր ձմեռ եղած ու ձիւն տեղացած է, և այդ պատճառաւ Սելվադի ու Կիւրնոյ մէջ երթեկեկութիւնն ընդհատուած է 25 օրէն աւելի : Ս. Յետուի Սելվադէն Կիւրին եկած օրը իւր ժողովուրդը 600 է աւելի մարդիկ՝ ինքնակամ եւ սիրայօթար ընդառաջ եղած է իւր սիրելի քաջանային, ո՛չ թէ տարօրինակ հանդէսներով, այլ արժանալի յարգանքով ընդունած է զնորին Արժանապատուութիւն. առիթաւ Ս. Յետուի համար անսպասուելիք մը չէ, ինչպէս կը կարծէ մեր յոռետեսը նախանձով առիւ : Ս. Յետու ըստ ինքնիքը անպարտ չէ հոգակած, կամ տարածալից, այլ վերադառնալու պայմանաւ եկայ, ըսած է ամենուս ալ : Ինչու որովհետեւ ստուր ստեղծի է այդ ստուգախօսը, անշուշտ Պետրոս Սրբազանի զայրոյթը դրգուելու համար Ս. Հոր գէտի Այո, Ս. Յետու տեղս գալով իւր ուղիւ լիւրջութիւնը չէ փոխած՝ սկզբունքի մարդ ըլլալուն համար, անշուշտ իւր ըրածները բանաւոր կարծելով, որ դատաւոր կամ ատենան պաշտօնավար դատաւորներ է նորա ուղիւթիւնը, և սկզբունքը իւր սխալ վճիռն է : Այո, Ս. Հայրը չէ ողջունած իւր հակառակորդները (որ առ առաւել 16 հոգի են ուրիշեալ, ևս որոց զլիսաբնութիւն կենսագրութիւնը կը գտնուի Պատրիարքարանի մէջ), քանզի ատիկց առաջ, երբ ողջունած է անյիշատակ ողբով, զիմացիները փոխանակ ողջոյնը յարգանքով ընդունելու, ձեռքերնին

բերաններն վրայ կապած և կրօնականին Ս. Հորը դարձուցած են, Հոս ստղծ չէ՞ յիշելու Սրբազան քնարերգունին խօսքը թէ « Ո՛չ կամեցաւ զօրհնութիւն հեռի եղիցի ի նմանէ » : քէնով պատարագ է մատուցեր. տարօրինակ ամբաստանութիւն : Ս. Յետու այդ բարեպաշտ անձանց դէմ ըստ ոխ մը չունի, ոչ մէկին զրպարտութիւն մ'ըրած է և ոչ ալ վնաս մը հասուցած, այլ այնքան լարելիքներով ողորմած է այդ ասկերակները, յորմէ արքիւսին ընկերներն չ'գիտնալով, բարեբեւութեօք կը փոխարինեն անդիտակցաբար : Իրենք են որ Ս. Յետուն կը զըրպարտեն տարապարտուց, որ օրէնքին, որ Աւետարանին մէջ գրուած է թէ՛ զրպարտեալ պէտք է մեղայ գոյն զըրպարտելին, լաւ դատաստան. երբ եկան այդ մարդիկ և Ս. Հորմէ ներդուռ թիւն խնդրեցին ու Ս. Հայրը չ'ներեց ու անհայտ մնաց, ասոնցմէ ոմանք Ս. Պատարագին իսկ թատրոն կ'անուանեն սկեպտիկ ոգւով. ինչ վնաս ունի երբ իրենց՝ Ս. Հորը առանց հաշտուելու պատարագ մատուցանելը, քանի որ դիւրանին պաշտօն պիտի կատարէ ըստ իրենց գաղափարի : Ս. Յետուի Սելվադ եղած միջոցին խոջուրդ արուել է երկը, որ խնդրոյն առարկայ եղող պատանին այդ տեղէն հեռացնէ, ինչ պատճառաւ. որպէսզի ամբաստանութիւնը՝ որ սուտ ու անհիմն է, վրան հաստատուի : Երբ խոջուրդ, նախ կը զարմանալ որ 22 տարեկան չափահաս եւ իրաւասարդ գոտատու մը պատանին կ'անուանէ ստոյգ աղբիւրը. այդ դատաստան այնքան պարզեղա և աղինք ընտանեաց զաւակ է, որուն նմանները մատի վրայ կը համուրին թաղիւն մէջ, և ատոր քնական լաւ ձրերն ու բարեմանութիւններն են՝ որ անիթ լուստան նախանձարեկ անձանց՝ զինքը հալածելու և հարուածելու, և ատոր համար է որ Ս. Հոր պաշտպանութիւնը կը վայելէ ցարդ, ևս եթէ Ս. Հայրը վայրախօսներէն ձանձրանալով, պաշտօնէն և երեսն ձգէ անդամ, թաղին 500 տուն ժողովուրդը պիտի պաշտպանէ զնա ի սէր ճշմարտութեան ևս յորտես պարկեշտութեան, ինչպէս որ փորձը ցուց Ս. Հոր ձեռնպահ եղած միջոցին ամբողջ ժողովուրդը. եկեղեցւոյ և վարժարանի հոգաբարձութիւնը վերահաստատեցին զանի պաշտօնին մէջ՝ հակառակ Ս. Յետուի կալիքին ժողովուրդը երբեք չէ գալթակցած Ս. Հոր մասին. այդ բաւը ծիծաղաշարժ և վերադարձուին է, և միեւն 16 մարդու յատուկ, Ստորագրեալքա՝ իւրեկ ներկայացուցիչ 500 տուն ժողովուրդեան, յանուն ճշմարտութեան կը խնդրենք որ սոյն հերքմագիրն նոյնութեամբ հրատարակէք ձեր պատուական թերթին մէջ, ի բուժումն յոռետես և և գալթակցելու մտաց :

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ս. Միւնութիւնի վարժարանի :
Գանձապահ Ա. Դիւրի Ա. Կէս
ՅԱՐԱՌԻՒՆ ՄԱՆՈՒԿ ՅԱՐԱՌ
ԱԼԱՐԵՆԱՆ ՕԶԱՆԱՆ ՊՕԼԻՍԻԱՆ
Հոգաբարձ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ
ՅԱԶԱՆԵՍ ԳԻՐԳՈՐ Մ. ՍԱՐԳԻՍ
ՃԶԼԻԼԱՆ ԵԱՌԱՌԻԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄԸԱՆ
— — — — —

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կրօնական ժողովոյ երեք-չարթի աւուր նստին մէջ որոշուել է՝ Խարրերդի վիճակի առաջնորդական նոր ընտրութեան գործը տեղւոյն քահանաներէն Ս. Խաչատուրի յանձնել, ինչպէս խնդրած էր Գիւր. Ս. Երեմի վարդապետ Գալիպոսեան, ծանուցանելով թէ ինքը պատրաստ է երթալ իւր պաշտօնավայրը Բաղէշ, և կը սպասէ պաշտօնական թղթոյ : Սոյն նշուածին մէջ պատրիարքական փոխաւորդ Սրբազանին յանձնուեցաւ՝ Գանալիի եկեղեցւոյ համար քահանայ ձեռնադրել Թովգալիոյ Սլաւեան Միկայիլն, որոյ արժանաւորութիւնը ըստ հրահանգի ժողովին՝ քննած հաստատուած է նոյն ինքն պատրիարքական փոխաւորդ Հայոյն :
Իւլիսի ծանօթ Հայրէն Բատեման Էֆէնտի ճշմարտախօսեան իւր երեք տուններն եկեղեցւոյն նըուրիւր է, պայմանաւ որ ինքն ու ամուսին տիկինը մինչև ցմահ ըստանան անոնց վարձքերը :
Եւրովայն 25նիկեր գիւղի մանարանաց մէջ աշխատող կանայք ու օրիորդք՝ իրենց խնայած 12 ոսկով ձեռք մը զգեստ շինել տըուել են գիւղին եկեղեցւոյ համար :
Տօքթոր Թորգոմեան Էֆէնտի՝ Հոսմայ մէջ գումարեալ Պատմական Գիտութեանց միջազգային Համաժողովին զրկել է՝ 1700 է մինչև 1840, Խաղիոյ համալսարանէ վիպեալ 20 ի չափ հայազգի բժշկաց կենսագրութիւնը, գաղղիաբէն լեզուու 25մք կարծեր որ անկարելի համարուի, եթէ Հայ լեզուաւ ալ հրատարակուի այդ կենսագրութիւնը :
Հանգուցեալ տիկին Վերթին Պ. Կիւլպէնկեանի յուշարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծողկեպընտակի նուիրատուութեան գումարը՝ 28,409 դրուշ եղիւ է :
Պաշտօնի ուղգայինք 3240 դրուշ հանգանակել՝ Պատրիարքարան զրկել են գաւառային արհեստանոցայ ի նպաստ :
Բազուի Մարգարիտիկան ընկերութեան Գրադարան-ընթեր-ցարանը փակուել է :
Տիւրիկէ գրուած է թէ՛ տեղւոյն վարժարանը փակուած է վաւերափոյտի չգոյութեան պատճառաւ, և Սերաստիոյ Գիւր. Ա. ռաշնորդին կողմէն որոշուցին ի նպաստ տրուած 30 ոսկին՝ տեղւոյն վաւերափոյտներէն մէկը ըստ հաճոյս կը գործածէ, խնամակալութեան չ'յանձնելով : Սերաստիոյ առաջնորդական թեմերէն է Տիւրիկէ կը յուսամք թէ՛ Ս. Պետրոս Սրբ-

բարան լսած ըլլալով այս և ուրիշ զեղծմաներն, կը փութայ պէտք եղած բարեկարգութիւններն ընել :
Ս. Վահան վարդապետ Յուկորեան՝ որոյ Պաշտօնի Հայոց հոգեւոր հովիւ անուանուին ծանուցած էմք, այսօր կամ վաղը ի Յիւլիպէ կ'ուղեւորի, ուր պիտի մնայ տնին օրերը : Պատրիարքարանը պատրաստած է պաշտօնական թուղթերն, և Պաշտօնի եկեղեցւոյ Թաղական խորհրդոց ծանուցուեցաւ շրջաբերականաւ : Արդեօք կարգը կամ ժամանակն եկա՞ւ Ռուսներու Հայոց հոգեւոր հովիւութեան համար ալ տնօրինութիւն մ'ընելու, որոց կրթական, կրօնական ու բարոյական վիճակին վրայ տարինքիս ի վեր շատ տխուր տեղեկութիւններ հրատարակուած են, և մանրամասն ծանօթութիւններ տրուած են Պատրիարքարանի :
Ատանայի մէջ առաջնորդական տեղապահին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուել է՝ Սոյ վանքին համար նուէրներ հաւաքելու պաշտօնով : Երուսաղիմայ միաբաններէն Ս. Եղիա վարդապետ՝ 10, Բարթոլոմէոս վարդապետ՝ 6 ոսկի, և Անդրեան վարդապետ՝ Բուժիկի երկաթուղի երկու բաժնետոմս նուիրել են Ատանայի ծանօթ աղգայիններէն Ուրպիւեան Դաւիթ Էֆէնտի՝ ծանուցելու շուրջաւ մը ընծայել է Ս. Սահակ Կաթողիկոսի, Խուպէսեան Լուիսի Էֆէնտի՝ մահճակալ մը ամբողջ սպասներով : Կիւլպէնկեան Գալուստ Էֆէնտի՝ սեղանի սպաներ : Գասպարեան Մարտիրոս Էֆէնտի՝ դրամարկ մը մէջը ոսկի մը դրուած : Եւ ուրիշ քանի մը անձինք զանազան նուէրներ ըրեր են Սոյ վանքին համար : Տակաւին չլուսեցաւ թէ՛ մ'ըլտի գումար կամ ինչ նուիրած է Յարութիւն Էֆէնտի Գարամանեան, որ Պատրիարքարանի կողմէն պատուիրակ ու հրաւիրակ գնաց, և մայրաքաղաք մէջ հաստատեալ համալսարան ու հարուստ դաս է կը համարուի : Գարամանեան Էֆէնտի կիւրակէ օրը մայրաքաղաք վերադարձաւ Ատանայէ, անձնական գործոց պատճառաւ չկրնալ Ս. Կաթողիկոսին հետ Սիւ երթալ և ներկայ գտնուիլ կաթողիկոսական օժման ու միւսանի հանգանակուն, որոնք հետզհետէ պիտի կատարուին առաջիկայ տնէն ետքը :
Վարդապետ ժողովոյ չուրքալարի աւուր նստին մէջ ընդգամուց պայմանաւորում վերահաստատուեցաւ Բերայի եկեղեցւոյ պարտուց բարձման յանձնաժողովին, որ հրոգում էր պաշտօնավարութեան չընտրուած լաւարտած ըլլալուն

փոխ առնուել, և թագաւորը վաւերացուցեր է այդ որոշումն։

== Ռուսիոյ Բոսթօֆ քաղաքէ Մարտ 23 թուով գրուած է թէ՛ քաղաքին մօտերը գիշեր ատեն երկու կառավարման ընդհանրութիւն կառաւարդներն, Յ կառ. ք ջարդակորոյ եղեր, 2 մեքենավարներն ու 2 ճանրորդ մեքենան, Յ ճանրորդներու, և չորեքտանգ երկնակաւ թիւնն ընդհատուեր է 10 ժամու չափ։

== Ռուսիոյ Անտիճան գաւառի մէջ երկու շարաթ առաջ գարձեալ պատահած երկրաշարժն ալ ոչ նուազ աղետալի եղած է։ 4100 տուն փլել, 350 հոգի վրաստակաց տակ մնացեր մեռեր, և 5000 բնակիչ արուեր է կարօտելը՝ գաւառին զննորակն հրամանատարին կողմանէ։

== Միայեալ Նահանգաց հանրապետութեան նախագահ Պ. Բոգոլիսլով 21 քաղաքի մէջ ատենախօսելով ըսեր է թէ՛ Ամերիկայի աշխարհալարութեան շահը կը պահանջէ որ եւրոպայի կառավարութեանց տեղի չտրուի, կեդրոնական եւ Հարաւային Ամերիկայի կառավարութիւններն իրենց տեղեցութեան ենթարկելու համար։

== Տոպիսկի (Պուլաւսկ) ուսանողները՝ ասպատակի մը վրայէն 20 դանակ գետեր է։

== Սօփիայի քաղաքապետութիւնը խումբ մը պաշտօնեայ արհակեր է՝ 100 հազար ֆրանքի խնամութեան համար։

== Նիւ-Եորքէ կը հեռագրեն թէ՛ Միսիսիպի գետը գարձեալ յորդեց, թուրքեր աւերեցան և մարդիկ ջրահեղծ եղան։

== Ամերիկայի Զիքսի քաղաքի համալսարանի կողմանէ փառաւոր կոչուեք մը արուեր է ի պատիւ գաղղիական դեսպան Պ. Ժիւստանի։ Սեղանակցեր են 600 հոգի։ Դեպքանք ատենախօսութեանը մէջ ըսեր է թէ՛ Միայեալ Նահանգներն են միակ երկիր, որոյ դէմ Գաղղիա եղեք պատերազմած չէ, և մաղթեր է որ բարեկամութիւնն ու եղբայրութիւնը յարատեւ ըլլան։

== Պէրլինէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՛ միլիտանտէր Հրէ-ուհի մը, Մաուր Հիւլիպէրի, 60 տարեկան, անկողին մէջ սպանուած և քովը գետնին վրայ մուրճ մը գտնուած է։ 10 հազար անգղիական ոսկի գողցուեր է գրամարկէն, և սպասուէին անյայտ եղեր է։

== Անգլիական զինուորք Սուամիներու երկրին մէջ յայտնու հանգիստացեր են վերջերս։ 98 հոգի սպաններ, և 2000 ուղտ ու 6000 ուղար գրուեր են։

== Անգլիոյ նախարարը անցեալ ուրբաթ երեկոյ յանկարծին իստ հրաւիրուեր են, և հետեւեալ օրը գումարուեր են, մինչեւ երեքշաբթի շարաթական նիստն ըրած են եղեր։

== Պետրասպուրիէ կը հեռագրեն թէ՛ Ռուսիոյ կայսրուհին հիւանդացած է։

== Ատոլֆ անուն 27 տարեկան հրեայ մը՝ Վիեննայի մէջ 3000 ֆրանքի գոհարեղէն գողցեր, և կանացի կերպարանքով փախել յաղորդ է։

== Վիլիսի վրատ անուն թատերական ընկերութիւնը Պուլաւսկի աղագային դրամատան 6000 ֆրանք պարտք ունենալուն համար,

ընկերութեան 160 հազար ֆրանք արժող թատրոնին բեմը աճուրդով 3600 ֆրանքի վարձու տրուեր է՝ պարտքին վճարման համար։

== Պուլաւսկի Սինոդը չըջարեւրական ապստոլներ է եպիսկոպոսաց, որ ամուսնութեան հրաման չաւան 21 տարեկանէն վար եղողներուն, առանց անոնց ծնողաց հաւանութեան։

== Պուլաւսկի իշխան Ֆէրտի-նանտ յերոպա կ'ուղեւորի առաջիկայ ամսոյ վերջերը։

== Պուլաւսկի Պալլաք քաղաքի յունական եկեղեցին կողպուուեր է աւազակներէ։

== Ռուսիոյ Սինոդն՝ երկարատեւ խորհրդակցութենէ ետքը որոշեր է թիւ տալ որ օրթոտք եւ կեղեցիները եւքարական լուսով լուսաւորուին՝ փոխանակ մեղրամիւսի։ Այս որոշումը շատ կը մնասէ մեղրաւորութեան և մեղրամիւսի առեւտուրին։

== Ռուսիոյ երկրական նախարարը պատրաստուեր է՝ նոր արոց ծրագիր մը մատուցանել խորհրդարանին։ Այդ ծրագրով կ'առաջարկէ աստիճանաւոր տուրք սահմանել ամուսնական օժիտներու և ամուսնալուծման համար ալ։

== Բանատայի երեսփոխանական ժողովն որոշեր է՝ արգելել երկրին մէջ սիկարեդի պատրաստութիւնը, ներածութիւնն ու վաճառումն։ Կանայք բազում տարիներէ ի վեր կը լնային օրինադրել այս արգելքը։

== Պէլլիատէ հեռագիր մը կայ ծանուցանող թէ՛ Սերպիոյ նախարարաց խորհուրդն որոշեց զանց առնուլ սահմանադրին պահպանող զինուորներն աւելցնելու, և պահեստներն ի զեն կոչելու գիտաւորութիւնը։

== Ռուսիոյ Տօրոգոնֆա քաղաքին կէսը ամսոյ 18ին միլիոն դարձեր է, 500 է աւելի տուն ու խանութ այրելով։

== Պուլաւսկի իշխանութիւնը 13 էն 10 ամսեկ մը ըրեր է՝ երկրին մէջ փոխադրուած նամակներուն վարձքը։

== Լիւ քաղաքի թատրոնը այրեցաւ եղեր է, բայց մարդու կորուստ չկայ։

== Պաթմանի մէջ տիկին մը իգական սեռի յատուկ մարմնամարզական վարժարան մը հաստատած է։ Բարձրագոյն չընդունաւ 20-21 տարեկան օրիորդներ՝ 80 հոգի՝ կը գտնուին այժմ այդ վարժարանի մէջ, և իւրաքանչիւր 750 ֆրանք տարեկան կը վճարեն, և 160 ֆրանք՝ գրքի, մարմնամարզական գործիքի, կօշիկի և այլ բաներու համար։ 20 ուսուցիչ և ուսուցչուհի կայ։ Վարժարանին գտնութեանցն է երկու տարի։

== Հունգարիոյ նախարարապետը՝ անցեալ շաբթու երեսփոխանական ժողովոյ մէջ ատենախօսելով ըսեր է թէ՛ Ռուսիոյ Նահանգացայ մէջ օսմանեան կառավարութեան ի գործ դրած միջոցները գոհացուցիչ են, և բոլոր քաղաքական շրջանակաց մէջ գոյութեամբ կը յիշատակուին։ Այսպիսի յայտարարութիւններ եղած են Անգլիոյ և այլ երկրաց խորհրդարանաց մէջ ալ՝ նախարարութեանց կողմանը։

— Ըստ նորագոյն վիճակագրութեան Գերմանիոյ մէջ, 1904ին, մեքենայներն ի իր մեքենայներուն թիւէն 850 հազար աւելի եղեր է։

ԱՅՆ ԵՒ ԱՅԼԵ

Իւլիոյ—Այսօր երկրակողմն անցեալ տարու երկրորդ վեցամեային մէջ 187 հազար 616 անգղիական լիրա հասոյթ և 54 հազար 213 անգղիական լիրա ծախք ունեցեր է։

— Իւլիոյի նահանգը՝ վերջին չորս տարուան մէջ 30000 լիրայի երկրագործական զանազան գործիք գներ է Ամերիկայէ, Անգլիայէ, Յունաստանէ, Գերմանիայէ, Աւստրիայէ, Գաղղիայէ և Ռուսիայէ։ Եւ այս գործիքներու համար մաքս տրուած չէ։

— Պուլաւսկի իշխանութիւնը՝ անցեալ տարի 432 միլիոն 774 հազար 340 ֆրանք և նոյնպիսի ելք ունեցեր է։

— Անգլիոյ կառավարութիւնը անցեալ տարի 141 միլիոն 551 հազար 698 լիրա մուտք, և 152 միլիոն 185 հազար լիրա ելք ունեցեր է։

— Գաղղիոյ ծերակոյտը ըսէրակեց կառավարութեան երկտայնոյն՝ որ 150 միլիոն անգղիական լիրայի չափ է։

— Ըստ վերջին մարդահամարի՝ Իտալիոյ ժողովրդեան 100 ին 50 կարգալ դրել չեն դիտեր, և քանի մը քաղաքացի մինչև 100ին 75-80ը։

— Պուլաւսկի բանտերուն մէջ, անցեալ տարու մարտ ամսոյ մէջ, 16613 հոգի գտնուեր են։

— Բրէսլի ի իւնի դրամատուրը անցեալ տարի 28 միլիոն 121 հազար 309 ֆրանք գուտ շահ ունեցեր է, և մէն մի բաժնի համար 50 ֆրանք շահաբաժին տալ որոշուեր է։

— Անգլիոյ Լիւրթուլ քաղաքի մէջ անցեալ տարի 4445 հոգի ձերբակալուեր են արեւելեան պատճառաւ։ Տեղեւոր ոստիկանապետը դիտեր է թէ՛ ժողովուրդը կիրակի ու հինգշաբթի օրերն աւելի ժուժկալ է, և ընդհակառակը՝ շաբաթ ու երկուշաբթի օրերն աւելի շատ կը խմէ, և թէ՛ մարդիկ 30—40 տարեկան հասակի մէջ աւելի տրամադիր են արքեանալու։

— Մայրաքաղաքի և Բուժէլիի նահանգաց մէջ 2236 յունական վարժարան կայ 3454 ուսուցիչներով և 134528 երկսեռ ուսանողներով։ Մայրաքաղաքի մէջ՝ 185 վարժարան և 19132 ուսանող։ Միայնակներն՝ Բուժէլիի նահանգաց մէջ։ Ընդհանուր ծախքն է 2 միլիոն 286 հազար 577 ֆրանք 878 հազարը՝ մայրաքաղաքին վարժարանաց համար է։

— Նոր վիճակագրութիւն մը կը հաստատէ թէ՛ Եւրոպիոյ բնակչաց թիւն է 395 միլիոն 985 հազար։ Ասիոյ՝ 885 միլիոն 814 հազար։ Աֆրիկայի՝ 176 միլիոն 314 հազար։ Ամերիկայի՝ 117 միլիոն 115 հազար։ Ուլիանիայի՝ 6 միլիոն 268 հազար։ Ընդ ամենը՝ 1611 միլիոն 496 հազար։ Ուրիշ նոր վիճակագրութիւնն մը կ'իմացուի թէ՛ ծախք կողմէն բնակչաց թիւն այժմ 28 միլիոն է, մինչեւ 1880 ին 19 միլիոն էր։

— Ամերիկայի մը հետաքրքրութեամբ հաշուեր է թէ՛ Աստուածաշունչին մէջ 3 միլիոն 566 հազար 480 տառ կայ։ 1189 գլուխ և 66 գլուխ ամենին երկար գլուխն է 20-րդ Սաղմոսը։ ամենին կարճն ու միջինը՝ 20-րդ Սաղմոսը։ միջին համարն է 20-րդ Սաղմոսին 8րդ համարը։ ամենին երկայն ամենը Եսայիի 8րդ գլուխն մէջ կը գտնուի։ Եւ 46627 անգամ գործածուած է։

— Իսրայէլ 1855 անգամ Եսայիի 37րդ գլուխը և Թագաւորաց Բ. Գրքին 19րդ գլուխը իրարու կը նմանին։ ամենին երկար համարը Եսայիի 8րդ գլուխին 9րդ համարն է։ Իսկ ամենին կարճը՝ Եսայիի 11րդ գլուխն 35րդ համարը։ ամենին գեղեցիկ կտորը՝ Գործք Առաքելոցի 26րդ գլուխն է։ Աստուծոյ անունը բնաւ յիշուած չէ Եսայիի գրքին մէջ։ վերջապէս Աստուծաշունչը կը պարունակէ գիտութիւն, իմաստութիւն, սրբութիւն և սէր։

— Անգլիոյ ուրիշ երկրներէ աւելի եղեր է ռուբլի։ Բոլոր եղերքը 2755 միլիոն երկար են։ Իտալիոյ եղերքը՝ 2472

միլիոն։ ամենիցէ ետքը՝ Ռուսիոյ ու Գաղղիոյ։

— Մէկ օրուան 24 ժամուան ամենին ցուրտ ժամը՝ առաւօտուն 5ն է ըստ եւրոպացւոց։

— Անգլիոյ Պէլֆասթ քաղաքի հանրակացայ երկու կողմերը տախտակներ կան, որոց վրայ խոշոր տառերով գրուած է։ «Արկածի ժամանակ նախ կանայք ու աղայք սխալ աղատուին»։

— Ամերիկայի Պոսթն քաղաքի մեծահարուստ երկրագործներէն Պ. Էնկլէնտը շատ տարիներ աշխատելով յաւիտեղ է մեծ որթատունկ մը գոյացնել, և անցեալ տարի ձիւղ 1210 ողկոյղ խաղող քաղել։ Մեծ որթատունկ մ'ալ Աւստրիոյ Թրիոլ նահանգի Պոզէն գիւղաքաղաքի մէկ այգիին մէջ կը զբոսնուի, ուսկից մինչև 1000 ողկոյղ խաղող կը քաղուի։

— Անգլիոյ թագաւորին ի Լիւրթուլ ժամանման օրը, տանց պատահաններ մինչև 500—1250 ֆրանքի վարձու տրուեր են, և տիկինն մը Օրթայի թատրոնին մէջ 75 անգղիական ոսկի վճարեր է օթեակի մը համար։ Էտուարտ թագաւորն հիւանդ է Բորթոկալի թագաւորին մակոյկին վրայ, որ 80 թիւս վար ունի եղեր։

— Գաղղիոյ կառավարութեան նոր տարեշրջանի երկտայնոյն ըննութեան ատեն, երեսփոխանական ժողովոյ վերջին նստին մէջ՝ որ 27 ժամ տևեր է, երեսփոխանաց մէկ մասն քնացեր է, և նախագահն ստիպուեր է քանի մը անգամ զանգակի ձայներով արթնցնել զանոնք։ Երեսփոխանին մէկն ալ նախագահէ խնդրեր է որ վկայական մը տայ իրեն, յորում գրուած ըլլայ թէ՛ գիշերը տունէն րացակայ էր՝ խորհրդարանին մէջ միայն ստիպուելով։ Այս գլուխ կնոջը պիտի տանի եղեր։ . . .

— Հռոմաց Պապը՝ որ այժմ 94 տարեկան է, առանց ակնոյցի կը կարգայ, առանց գաւազանի կը քալէ, առանց օգնականի կը հագուի, և օրը 14 ժամ կ'աշխատի եղեր։

— Անգլիոյ Լատիֆորտ քաղաքի մէջ մանկամարդ օրիորդ մը՝ եկեղեցւոյ մէջ պառկուելէ ետքը տուն վերադարձեր ներկայ գտնուեր է տանը մէջ հորը 16 տղորդու միջոցով իրեն հանդէպին։

— Աւստրալիացիք անուանի են չափազանց մասկերութեան կողմանէ։ Անգլիացիք ուղեւորը դարմանօք կը խօսին անոնց վրայ։

— Անցեալ տարի Սէլանիկի նաւահանգիստը մտեր են 2993 նաւ, 2016ը՝ Օսմանեան, և միացեալք՝ օտար դրոշակներով։

— Անգլիացիք քիմիագէտ մը կը յայտնէ թէ՛ կաւի ու աղիւսի ցեխի մէջ ոսկի կը գտնուի։ Մէկ թօնէլաթօ կաւի կամ ցեխի մէջ 1 ֆրանք 25 անգամի ոսկի կայ եղեր։ Հետեւաբար՝ Լոնտոնի շէնքերուն աղիւսներուն ծանրութիւնը, միջին հաշուով՝ 5 միլիոն թօնէլաթօ գնելով, ըստ քիմիագէտին՝ 6 միլիոն 250 հազար ֆրանքի ոսկի կը գտնուի անոնց մէջ։ . . .

— Անգլիացի մը հետաքրքիր եղեր իմացեր է թէ՛ քանի մը երեւելի մարդոց գոյքերը հետեւեալ գիններով վաճառուեր են։ Գաղղիոյ նշանաւոր դրագէտներէն Ժան Ժաք Ռուսսիլ վերաբրիւն՝ 939 ֆրանքի։ պղնձապատ ժամացոյցը՝ 500 ֆրանքի։ Վոլթերի դաւազանը՝ 500 ֆրանքի։ Գանթի կեղծ մազը՝ 200 ֆրանքի։ Սկէրին մազը՝ 5000 ֆրանքի։ Նուտոնի մէկ ակաւն՝ որ կենդանութեան տոնի հանել տալով պահեր է, անգործով 17000 ֆրանքի վաճառուեր է։

— Անցեալները Համալուրկէ Ամերիկա ուղեւորեալ գերմանական Գամբաշի չղեկնաւ նաւահանգստէն 10—15 մղոն հեռաւայելի ետքը, ուղեւորներէն 17 տարեկան շուետայի մը ստամոքսին մէջ սաստիկ խիթ զգալով և սաստիկ հազալով՝ տախտակամածին վրայ կըսկտի թաւալել և աղիւրդով աղաղակներ բարձրացնել։ Բոլոր ծանրորդները կը ցաւին, կը յուզուին։ շղեկնաւոր քիմիկը կը փութայ դեպ տալ։ Կէս ժամ ետքը խեղճ երիտասարդը կը սկսի փախել, և յանկարծ 60 ամսեկներ երկար ու ողջ օճածուկ մը բերնէն տախտակամածին վրայ կ'իջնայ և կը սկսի

թաւալել։ Բժիշկը կը բռնէ ձուկը, չիշի մէջ կը դնէ, և քննութեամբ կը հաստատուի թէ երիտասարդը առուակէ մը ջուր խմելու տոնի փոքրիկ օճածուկ մը բերնէն ստամոքսը փախեր, անգ անանի մեծցեր է, և երիտասարդին անտանելի չարչարանաց պատճառ եղեր է։

× × × ԻՄՍԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՒՔԵՐ

Կատարեալ գաւառապետութիւնը մանուկ հասակէ սկսեալ կարելի է գիւրաւ ստանալ։

— Անցեալներէն ու ճշմարիտ բարեկրթութիւնը՝ կատարեալ գաւառապետութեան կը գոյանան։

— Մարդ ուրբան խնամարհի, ա՛յնքան կը բարձրանայ։

— Տեղը չէ որ գմարդ կ'աղնուացնէ, այլ մարդը՝ տեղը կը բարձրացնէ։

— Կուզե՛ս պատեկ մոլութիւնը, ցոյց տո՛ւր առաքինութիւնը՝ որ անոր միակ թշնամին է։

— Այն՝ որ ամէն բան խօսելու կը փախարի, յաճախ առանց մտածելու կը խօսի։

— Համբերութիւնը մարդու լաւագոյն պէտքերէն մէկն է։

— Պարտաճանաչութիւնը՝ հարկ անհրաժեշտ է։

— Ամէն ինչ պարտի մեռնիլ։ աւաքնութիւնը միայն անմահ է։

— Մարդ ստեղծուած է աշխատելու համար, ինչպէս թռչունը՝ թռչելու։

— Զգուշացի՛ր անմահութիւնը հետաքրքիր սիրտը քաղցր է, անապարժ՝ անտանելի։

— Գիթարութեան գործերն են միսթարիլ, օգնել և սիրել։

— Օգնէ՛ աղքատին, ո՛վ հարուստ գիթարիւնը աղօթից մասն է։

— Զուարթութիւնը՝ մարդու առողջութեան վրայ մեծ դեր ունի։

Ս. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա.

ՎԵՊ ՄԸ

ՇՈՒՆԸ

ԿԸ ՓՐԿԷ

ԿԸ ՀԱՇՅԵՐԵՆԷ

Ննջեցեալ դուրս հանելէ ետքը՝ տան դրան առջև սուրհանդակ կառք մը կը սպասէր։ ձիերը՝ անհամբերութեամբ հանդերձ՝ ճանճերէն նեղուելով՝ իրենց առջևի ոտքերուն պայտերով սալայատակին վարերէն կայծեր կը ցայտեցնէին։ Կառավարն իրեն յատուկ ոճով մը և բարձր ձայնով ձիերուն կը հրամայէր հանգարտ կանգնիլ։ Ինչ մ'եւքը վարձու կառք մը եւ կառքուան առջև, և մէջէն ելան մարդ մը՝ որ 30 տարեկան կը կարծուէր, և 12 տարեկան տղայ մը։ Ասոնք՝ ծանօթ վաճառական Պ. Ալֆրէտ և քեռորդին Բօլ էին, որոց դէմքերուն տխրութեանէն կը մտկաբերուէր թէ՛ ննջեցալին աղագականներէն են Արդարեւ, Պ. Ալֆրէտը՝ ըրովմէն զատուած էր, իսկ Բօլ՝ որոյ հայրը մեռած էր երկու տարի առաջ, այս անգամ ալ մայրը կորուսած էր։ Ինչո՞ք աղան այլ ևս անոք մնացած էր։ օրւայի որ մօրեղայրը զինքը շատ կը սիրէր, բայց ինքը կը զգար թէ՛ հօր ու մօր սէրը անբաղաւորելի է, և թէ՛ երկու երակներ բոլորած են սրտէն։ Ալֆրէտ ու Բօլ հարկադրուած էին նոյն օրը Փարիզ վերադառնալ։ Թէ՛ և իսկոյն ճաշի նստան, չկրնային լսել միմեկին և ինչ մ'եւքը ի իւր կնիկեցան սուրհանդակ կառքին մէջ մէկմէկ անկիւն։ Կառքը գողցաւոր, և կառքը ճանրոյ եւ լաւ գաւազանի ճարճատիւններով։

Պ. Ալֆրէտ 13 տարեկանէ ի վեր ամուսնացած էր, ուսկայն տախտակն չէր գիտեր հայրուհեան ճա-

շակը . ուստի՝ թէպէտ հարուստ սակայն կը նեղուէր տանը լռիկ վիճակէն , ինչպէս նաեւ ամուսին տիկինը : Երկուքն ալ ձանձրացած էին այդ կեանքէն : Տիկինը կը սէր յաճախ :

— Ո՛հ , եթէ զաւակ մ'ունենայինք , արդարեւ երջանիկ կ'ըլլաինք . արդեօք Աստուած երբ այս շնորհը պիտի ընէ մեզ . երբ երջանիկ պիտի ըլլանք մեք :

Պ. Ալֆրէտ , քրոջը մահուան գոյժը լսելուն պէս՝ կնոջը ծանուցած էր թէ քեռորդին Փարիզ պիտի բերէ , պատուիրած էր պատասխան տալին պէտք եղած բաներն , և ինքը դացած ներկայ գտնուած էր յուղարկաւորութեան հանդէսին :

Պ. Ալֆրէտի կինը սկսած էր ուրախանալ , յուսալով որ այնուհետեւ պիտի վախճէ այն երջանկութիւնը , յորմէ զրկուած էր մինչև յայնժամ . փողոց ելաւ և քանի մը ժամու մէջ՝ ամենայն սիրով ու հաճութեամբ գնաց պատրաստեց տակաւին իրեն անձանօթ եղող Բօլի պէտք եղածները , մինչև իսկ մահճակալին :

Տիկին Ալֆրէտ շատ յուզուեցաւ , երբ երեկոյեան դէմ հեռուէն կառքի մը աղմուկը լսեց , որովհետեւ կը փախաւքեր մայրական հանդամանքն առնալ , և ուրովհետեւ այժմ ինք ալ զաւակ մը պիտի ունենար . արդեօք ո՞րչափ դուրգորանօք պիտի սիրէր այդ սիրուն ձագուկը : Կը մտածէր և երեւակայութեանը մէջ կը պատկերէր տղայ մը , ձագուկ մը . . . երբէք չէր տարակուսեր՝ այնուհետեւ երջանիկ ըլլալուն վրայ , վասն զի կատարեալ երջանկութիւնը մայրութենէ կ'անկախէր :

Վերջապէս երբ տանը մէջ ընթերիքի զանգակը կը հնչէր , դրան առջև հասաւ կառքը : Պ. Ալֆրէտ ներս մտաւ քեռորդուոյն հետ : Տիկինը մինչև սանդուղքին գլուխը ընդառաջ դացած էր ամուսնոյն և անոր քեռորդուոյն . սակայն շուտ վերահասու եղաւ անհաճոյ տեսարանի մը առջև գտնուելուն . բոլոր յոյսերը ցնդեցան ցրեցան . մինչև յայնժամ ուրախութեամբ թրթռալով սիրտը սկսաւ ճնշիլ տխրութեամբ . յուսահատութիւնը կը ծնկեց կոկորդը . աչքերը խաւարեցան . շունչը կտրեցաւ . . . Եթէ ինքզինքը չամբողջէր , պիտի գըրէր ինքնը մինչև սանդուղքին ստուրտը : Կը բարձար որ գեղեցիկ , սիրուն ու համակերպ զաւակ մը ունենայ . բայց այժմ տեսածը գէր , կոշտ ու հակակերպ էր , և տիկինը չէր գիտեր թէ բարեխիտ , գլխաւորապէս պատանի մէ : Ուստի ակամայ ուրախութիւն կեղծելով՝ նողկանօք Բօլի երկնցուց ձեռքը , և նա շերտեանդաբար համբուրեց զայն :

Պ. Ալֆրէտ զգաց կնոջը վիճակը , սակայն կարեւորութիւն չարուստ յուսալով թէ կը բարեխիտութիւն յարաբերուին : Երբ ճաշի նըստան , Բօլ չկրցաւ ծածկել յուսահատութեան արցունքներն՝ որ սըրտին խորքէն յորդուով կը հոսէին աչքերէն : Իրաւունք ունէր . շատ ցաւած էր երկու տարի առաջ հօրը մահուան վրայ , բայց քովը ունէր գործակալութիւն մայր մը . այժմ զանի ալ կորուսած էր . այսուհետեւ

տե՛ղ զիտէ՛ ո՞րչափ անարդեալ , անոր ու անոր պիտի մնար , և այլ ևս չպիտի կրնար գտնել նոր կորուսած գութն ու դուրգորանքը . կարի յոյժ գործողը եղած էր . այն տան մէջ՝ ուր հարկադրուած էր ապրել այսուհետեւ , իրեն հետ ինչպէս պիտի վարուէր առաջին անգամ տեսած օտար կինը . արդեօք ան ալ եթէ ո՛չ մօրը , գոնէ անոր դորովանայ կիսուն չափ պիտի ունենար իւր վրայ . թէ՛ ընդհակառակն , մօրեղբորը բացակայութեան ատեն պատեհ առիթով գտնելով՝ պիտի աշխատէր զանազան նախատանօք քարկոծել քայլքայել զինքը : Անա այսպիսի տրտալ մտածումներով արտասուած էր Բօլ : Տիկինը տեսնելով անոր այս վիճակը , ըսաւ որ եթէ քիչ մը պարտի պարտեղին մէջ , որպէս զի հովանքի զուարթանայ : Բօլ արդարեւ մտածման զուարթացած էր , վերստին ճաշի նստելու ատեն Բանի որ օրերը կ'անցնէին , Բօլ կը համոզուէր թէ մօրեղբոր կինը չմօրեղբոր զինքը և ակամայ ի վերջին երեսուսէր ու գործով կը կեղծէ : Հէք Բօլ իրեն համար գործողութեան վերջին հարուածը կը համարէր :

Պ. Ալֆրէտ , քրոջը մահուանէն ետք Բօլը ցերեկային վարժարան մը դրած էր : Բօլ և ո՛չ մէկ բանէ զրկուած չէր . կը կատարուէր ու մէն ուղածը : Բօլի սենեակը կը նայէր ծերունի պատկերահանի մը պարտեղին վրայ : Բօլ ամէն առաւօտ տնեցոյց տակաւին ի քուն գտնուած ատեն անկողնէն կ'ենէր , հագուել յարգարուելէն ետքը պատուհանը կը բանար և այդ դուրացիին փօքս անուն շան հայ տալը կը գիտէր : Հաւատարիմ չունը՝ կշտանալէ ետքը՝ ա՛յնպիսի զուարճալի շարժումներ կ'ընէր որ՝ ո՛չ միայն տէրը , այլ և վշտակներն Բօլ կը զրոհուէր : Բօլ չափազանց կը փախաւքէր տիրանալ այս շան , սակայն յիշելով մօրեղբոր կնոջ խիստ ու բիրտ վարմանը իրեն դէմ , կը սկսէր գողգողալ :

Վարժարանին մէջ ուսուցիչը շատ գոհ կ'ըլլային նկատելով Բօլի յառաջադիմութիւնը : Խեղճ տղան հասկցած էր թէ՛ իւր տեղութիւնը ուսումնասիրութեամբ միայն կարելի է մեղմել . ուստի դասերուն համար մեծ եռանդ ու ջանք ունէր . տակաւին ամիսէ մ'ի վեր կը յաճախէր վարժարան , սակայն շատ աշակերտակիցներ իրմէ ետ մնալն :

Բօլ երբ տեսաւ որ դրացի պատկերահանը քանի մը օրէ ի վեր անկողնէն չէնէր , և կին մը անոր սենեակին մէջ սպասաւորութիւն կ'ընէ , հասկըցաւ որ հիւանդ է , և որպէս՝ այնուհետեւ ընթերիքէն պահած հացով կերակրել չունը , որ անխնամ մնացած էր տիրոջ հիւանդութեան պատճառաւ : Ծունը՝ ամէն առաւօտ իրեն նետուած հացն ուտելէ ետքը ի նշան շնորհակալութեան , սրտը շարժելով կը հաչէր քանի մ'անգամ : Բօլ շատ կը հրճուէր այս տեսարանին վրայ : Երեկոյ մը երբ սենեակը կը մանէր Բօլ՝ նայեցաւ պատուհանէն . տեսաւ որ քահանայ մը կ'աղօթէ հիւանդին քով . մամ մը կը վառէր սենեակին մէջ . անկողնին վրայ սպիտակ սաւան մը ծած-

կըրած էր . հասկցաւ թէ մեռած է գրացին :

Բօլ մտաւ անկողինը , բայց չկրցաւ քնանալ . կը ցուէր մտածելով թէ կորուսած է գրացին ու միանգամայն շունը . վստահ էր թէ քանի մ'օր ետքը այդ բնակարանին նոր վարձակալները չպիտի ընդունին շունը : Յանկարծ խորհող մը ինկաւ միտքը . արդեօք եթէ վարի յարկի դատարկ փայտանոցի պատուհանէն ներս առնու պահէ շունը , կը թողարթէ՝ մօրեղբոր կինը . ո՞րչափ բարեբաղդ պիտի ըլլար , եթէ այս խորհուրդը գործադրէր ի ծածուկ : Բօլ քնայալ՝ որոճալով այս խորհուրդը : Առաւօտուն ելնելուն պէս վաղեցի դէպ ի պատուհանը . բայց , և ահա տեսաւ որ պարտեղին դրնէր դադաղ մը ներս տարին , որով դրացիին մարմինը պիտի վտարուէր յաւիտենական բնակարանը : Արցունքներ թափեցան Բօլի աչքերէն . կոչեց դրան առջև տրտալ տխուր կանգնող շունը և նետեց նայն աւուր տուելիքը : Ծունը թէպէտ շնորհակալութեան ցոյցեր ըրաւ , սակայն չիւրաւ հացը , և դառն դառն կողմանքով դնաց միեւնոյն տեղը :

Պահ մ'ետքը դադաղը դուրս հանուեցաւ և կառք դուրեցաւ . կառքը շարժուելու պէս՝ շունը քանի մ'անգամ հաղեւէ ետքը սկսաւ հետեւիլ տիրոջը մարմինը կրող դադաղին : Բօլ՝ որ մինչև այն ատեն պատուհանին առջև կը գտնուէր , երբ տեսաւ շան ալ մեկնելը՝ դառնալէն լըսով հառաչելով՝ նետուեցաւ բաղնիցին վրայ :

Երեկոյին վարժարանէն վերադառնալու ատեն դրան առջև տեսաւ շունը . խեղճ անասունը վերջին պարտաւորութիւնն ալ կատարելէ ետքը վերադարձած էր տունը : Բօլ զաղանի առաւ զանի և պահեց փայտանոցին մէջ . անասունը անդ դադաղին Բօլ՝ որ մինչև այն ատեն պատուհանին առջև կը գտնուէր , յոյսեր ըրաւ . Բօլ ալ փոխադարձաբար զանի գգուեց փայտանոցի :

Բօլ նոյն օրէ սկսեալ կը հաւաքէր՝ աշակերտակցացը ճաշի ատեն սեղանին տակը նետած ոսկրներն ու հացի պատանները : Ծառ ուրախ էր այս յաջողութեանը վրայ : Ամէն գիշեր երբ տան մէջ գտնուէր կը քնանային , ինքն ի ծածուկ փայտանոցին դուռը կը բանար , շունը սենեակը կը հանէր և անդ երկուքը կը խաղային . սակայն թեթեւ ձայն մը կը մարէր այս երկու անոք արարածներուն աշխոյժն ու եռանդը . Բօլ յայնժամ մահճակալին ներքեւ կը պահէր անասունը , և լուսած ձայնը դադարելուն պէս դարձեալ կը սկսէին իրենց խաղին : Չափազանց կը սիրէին մէկըմէկ :

Պ. Ալֆրէտի առուտուրի համար մեծակայ քաղաք մը երթալէն 4-5 օր ետքը , գիշեր մը՝ յորում տիկինը դուրս ելնելու հրաման տուած էր սպասաւորաց , և առանձին Բօլի հետ նստած էր վարի յարկի սենեակ մը՝ ձեռագործի մը աշխատութեամբ , յանկարծ շան հային մը լուսեցաւ . Բօլ՝ որ փօքսի ձայնը կը ճանչնար , յուզուեցաւ , և տիկինը զգալով թէ ձայնը շատ մօտէն կուգայ , ըսաւ .

— Բօլ , գնա՛ նայէ՛ , թերեւս շուն եկած է պարտեղը :

Բօլ երբ դուրս ելաւ , քիչ մը այն դին տեսաւ շունը , կոչեց և հրամայեց որ տեղը երթայ , և ինքը սենեակը վերադառնալով պատասխանեց .

— Բան չկայ , տիկին : Պահ մ'ետքը սենեակին դուռն յանկարծ բացուեցաւ , 30-35 տուրեկան մարդ մը ներս մտաւ , և ձեռքի մեծ դանակը տիկնոջ ցուցնելով ըսաւ .

— Տիկին , դրամներուն տեղը ցցաւ . ապա թէ ո՛չ . . . :

Տիկինը շուտեցաւ այս անաւորինկալ յարձակման վրայ . բայց Բօլ՝ թէպէտ ահաբեկ եղած՝ սակայն համարձակութիւնը կորուսած չէր . տիկինը քանի մը վայրկեան ետքը խօսեցաւ .

— Գիտայե՛ք , մեք դրամ չունինք . հաւատացե՛ք . բնաւ դրամ չունինք :

— Առասպելներու չնմանաւ , պէտք է տալ դրամները . ապա թէ ո՛չ՝ հիմա երկուքդ ալ կտոր կտոր կ'ընենք :

Աւաղակն այս խօսքին հետ խոյսցաւ տիկնոջ վրայ : Բօլ պատեհութիւն գտնելով՝ դուռը վաղեցի և կոչեց շունը :

Յայնժամ խոյսը շունը ստակալի ակրաները բացած՝ աւաղակն վըրայ նետուեցաւ . մարդը՝ անոր վիթխարի ակրաներուն ներքեւ , որ կոկորդին խորքը ուժգին միտած էին , չկրցաւ շարժիլ : Բօլ՝ իւր այս յաջողութեան վրայ գոհ դարձեալ դուրս ցատկեց , և վաղեցին դուռը բանալով՝ օգնութիւն գոչեց :

Գիշ մ'ետքը աւաղակը բխրաւոր նախատանօք պատգարով մը դրուեցաւ , և բանտին հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ :

Ծունը շատ լաւ կատարած էր իւր հաւատարմական ու տիրապետական պարտաւորութիւնը : Վատ թար աւաղակն վիզին արիւնլուայ ըրած էր :

Այս գէպքին վրայ տագալին 40 վայրկեան անցած չէր , Պ. Ալֆրէտ դրան առջև կառքէն իջաւ . երբ տեսաւ տանը մէջ գտնուած բաղնիքիւնը , վաղեց կնոջն ու քեռորդուոյն սենեակը՝ որպէսզի ի մանայ պատճառը : Այն ատեն տիկինը՝ բոլորովին հանդարտ՝ Բօլի կը հարցունէր տոբին տակը քնայալ շան որմն ըլլալն և մ'ուտի գալը : Պ. Ալֆրէտի ներս մտնելու ատեն շուն պէս , երկուքն ալ՝ տիկինն ու Բօլ՝ բարի գալուստ մագլթեցին : Պ. Ալֆրէտ գէպքին ծանօթանալէ ետքը , ինքն ալ՝ ինչպէս կ'ընէր փախաւքեալ շան անցեալ կենաց վրայ տեղեկութիւն ստանալու : Երբ Բօլ մանրամասն պատմեց , Պ. Ալֆրէտ ըսաւ .

— Հօգ մի՛ ընէր , զաւակս , այսուհետեւ չպիտի հարկադրու շունդ մենէ գալունի պահելու :

Բօլ շատ գոհ եղաւ մօրեղբորն այս խօսքին վրայ : Իսկ տիկինը աւօթաճար ըլլալով Բօլի գէմ ունենալով վարձանցը վրայ , և ամէն բան մտնելով՝ գրկեց զանի և ա՛յնչափ եռանդով ու գործով կուրծքին վրայ սեղմեց համբուրեց , որ տեսնողը անշուշտ պիտի հաւատար թէ՛ տիկնոջ հարազատ զաւակն է : Այնուհետեւ Բօլ սկսաւ տան մէջ երջանկաբար ապրել : Ինչպէս երջանիկ ըլլայ . այնուհետեւ ամեն առջև կրնար արձակ համար-

ձակ սիրել շունը . ասկէց դատմօրեկորը կնոջ սիրոյն անկեղծութեան վրայ կատարեալ վստահութիւն ունէր . իսկ Պ. Ալֆրէտ կը քանչանար քեռորդուոյն վիճան՝ նուրիւսն ու արիւթեան վրայ , և կը գուրգուրար շան վրայ , որ թէ՛ աղատարար եղաւ և թէ՛ հաշտարար . . . :

Յ. Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐԱՆ
ԱՇԽԱՏԱԳՈՐԹԻԻՆԸ
ՊԱՏԱՐԱՆԻՆԸ
Ցատկագծերով և Աշխարհացոյցներով
Գին 100 փարս
Գործընկերու համար կարեւոր գեղարվեստական հեղինակին և Գրական ծառայ յով :

Տ Պ Ա Ր Ա Ն
Ս Ս Ր Ը Ն Ա Ն Ե Ն Ը Ն Կ
4. ՊՈԼԻՍ, ՊՈԼՈՒ ԱՆԻ ՀԱՍՏԷՍԻ ԹԻԻ 38

Ճշգրտելու , մարտնչելու և արագութեամբ նշանակելու և Սարգսի և Ընկ Տպարանին

Սարգսի և Ընկ . Տպարանը կը տպագրէ բոլորովին ՆՈՐ տառերով Թուրքերէն , Հայերէն , Ֆրանսերէն , Յունարէն և ալ լեզուով գիրքեր , հանդէսներ , լրագրեր և տարալեզու Սարգսի և Ընկ . Տպարանը կը տպուի վաճառականական հայուհեցոյցներ , նամակագրութիւններ , հասցէներ , հարսանեաց հրահրագրեր , տոմար , աշխարհագրական , ծանոցներ , եւն . եւն . Սարգսի և Ընկ . Տպարանը ուղղակի կը թղթակցի զաւանդու հետ պապագրական բոլոր գործերու համար , գիրքերու տպագրութեան արտօնութիւններն ալ Մէլաքիէն առնելու պայմանաւ : Տպարանս զիմով թոյր յաճախորդը կը յուսանք որ գոհ մնան :

PILULES HOLLOWAY
Գ Ե Ղ Ա Ն Ի Հ Օ Լ Ի Ո Ի Ե Ն

Կտորի , ստամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահաստ , և ամէն ջրային տկարութեան , ուժաւթափութեան և տխրութեան համար , կը ջնջէ և անհետ կ'ընէ ամէն տեսակ անարգութեանց հետքերը : Սրտի և երկխմանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը աւնի . արիւնը մաքրելով՝ նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ , և դրոշմով կենսական զործարանները կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութեան , կրտսերութեան , մաղձային ֆուստութեան , որովայնի մէջ լքուած կաղեր , զլիկ ցաւեր կը վանէ , մարտնչութիւնը կը չափաւորէ , և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտոտութիւններէ , որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կ'ըլլան , առողջ՝ ուժեղ և բնական դիւրեւ կը կենան :

ONGUENT HOLLOWAY
Ս Պ Ե Ղ Ա Ն Ի Հ Օ Լ Ի Ո Ի Ե Ն

Մորթային հիւանդութիւն և վէրքերու մասին տնեցած պայտանք կան յոտկոյթներուց հաւատարմութեամբ օգտուելու , որովայնի , ուտեցելու , քաղցիկ (քլորիֆեցէ) , որովայնի և տնեցելու վէրքեր կամ բոլորովին կ'անցնին և կամ կը լուսանան . օգտակար է նաեւ հարկաւոր , հաղի , սրտի բարձրաման , մանաւոր յոյացաւ . (եկ) բուսած ֆուստութեան : Իւր կազդուրիչ և օգուտար ազդեցութեամբ խոլ (սըրսա) հիւանդութեան ապականիչ գորութիւնը ինչ ատորման որ ըլլայ՝ կը դիմագրանէ :

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր անի վրայ , որ կը գտնուի ամէն դեղալուծանիքու քով և մասնաւորապէս Պահլէ Գալու Թափանի կողմը Պ. Գալուանի դեղարանը , թիւ 1 կը ծախուի :

Աւելի անոն ուղղող կը հրահրուի տու հեղինակին օգոթէտ Հօլու , Ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533 :

ՏՆՈՐԻՆ ԵՆ ՏԻՐ
Հ. Ս. ԱՆԱՃԱՃԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՍԱՐԸՆԱՆ ԵՆ ԸՆԿ
Պապը-Ալի հասցէի թիւ 38